

POGLAVLJE 179
POSLJEDNJA VEČERA

ZA VRIJEME poslijepodneva ovoga četvrtka kada je Filip podsjetio Učitelja na nadolazeću Pashu i upitao o njegovim planovima za negovu proslavu, mislio je na pashalnu večeru koja bi se trebala blagovati navečer slijedećeg dana, u petak. Bio je običaj da se počne s pripremama za proslavu Pashe prije podneva prijašnjeg dana. I s obzirom da su Židovi smatrali da dan počinje zalaskom sunca, to je značilo da se subotnja pashalna večera trebala blagovati u petak navečer prije ponoći.

Zato apostoli nisu mogli shvatiti učiteljevo najavljivanje proslave Pashe dan prije. Mislili su, barem neki od njih, da je on znao da će ga uhititi prije vremena određenog za pashalnu večeru u petak uvečer i da ih je zato pozvao na zajedničku, posebnu, večeru ovog četvrtka. Drugi su mislili da je ovo jednostavno bila posebna prilika koja će prethoditi uobičajenoj proslavi Pashe.

Apostoli su znali da je Isus slavio druge Pashe bez janjeta; znali su da on osobno nije učestvovao niti u jednom žrtvenom obredu židovskog sistema. Često je blagovao pashalno janje kad je bio gost, ali nikad kad je on bio domaćin nije bilo janjeta. To što nema janjeta čak ni na pashalnoj večeri ne bi bilo veliko iznenađenje za apostole, a pošto je večera bila dan ranije, nisu ni mislili o tome kako nije bilo janjeta.

Odmah nakon što su im roditelji Ivana Marka iskazali dobrodošlicu, apostoli su otišli u gornju sobu, dok je Isus zastao kako bi popričao s Markovom obitelji.

Znalo se već od prije da će Učitelj ovu Pashu slaviti sam sa svojim apostolima, zato nije bilo nikakvih slugu da ih poslužuju.

1. ŽELJA ZA PRVENSTVOM

Kada je Ivan Marko odveo apostole u gornju sobu, vidjeli su veliku i prostranu prostoriju koja je bila potpuno pripremljena za večeru i vidjeli su da su kruh, vino, voda i zelje bili pripremljeni na jednom kraju stola. Oko ovog stola, osim na kraju gdje su bili kruh i vino, bilo je trinaest naslonjača, kao što je bio običaj za proslavu Pashe u bogatim židovskim domaćinstvima.

Kada su dvanaestorica ušla u ovu gornju prostoriju, primijetili su da su kraj vrata bili vrčevi s vodom, zdjele i ručnici kako bi oni mogli oprati svoje prašnjave noge; i kako nije bilo sluga koji bi to napravio, apostoli su se počeli pogledavati čim ih je Ivan Marko ostavio i počeli su se u sebi misliti, Tko će nam oprati noge? I svaki od njih je mislio da on neće biti onaj koji će na taj način služiti ostalima.

Dok su tako stajali vodeći rasprave u svojim srcima, razgledavali su raspored sjedenja za stolom. Primijetili su viši naslonjač domaćina s jednim naslonjačem na desnoj strani i jedanaest poredanih oko stola sve do mjesta na suprotnoj strani tog drugog počasnog mjesta na domaćinovoj desnoj strani.

Očekivali su Učitelja svakog trenutka, ali su bili u neprilici da li da sjednu za stol ili da pričekaju njega da im on odredi mjesta. Dok su tako oklijevali, Juda je prišao počasnom mjestu na lijevoj strani domaćina i na taj način nagovijestio da želi tamo sjesti kao počasni gost. Ovaj Judin čin odmah je izazvao žestoku raspravu među ostalim apostolima. Čim je Juda zauzeo počasno mjesto, Ivan Zebedejev je zauzeo slijedeće počasno mjesto, ono na desnoj strani domaćina. Šimun Petar je bio toliko bijesan na ovo Judino i Ivanovo prisvajanje počasnih mjesta da je, dok su ih ostali apostoli ljutito promatrali, otišao oko stola i zauzeo mjesto na najnižem naslonjaču, na kraju stola i nasuprot mjesta koje je izabrao Ivan Zebedejev. S obzirom da su ostali uzeli visoka mjesta, Petar je izabrao najniže, i to nije učinio samo iz protesta protiv nedoličnog ponosa svoje braće, već i u nadi da će ga Isus, kada dođe i kad ga vidi na mjestu najmanje časti, pozvati na više mjesto i tako premjestiti onog koji se drznuo sebe počastiti.

Kako su najviša i najniža mjesta bila zauzeta, ostali su apostoli birali preostala mjesta, neki blizu Jude, neki blizu Petra, dok se nisu svi smjestili. Dok su sjedili oko stola koji je imao oblik slova U, bili su u slijedećem rasporedu: na desnoj strani Učitelja bio je Ivan, na lijevoj Juda, Šimun Zelot, Matej, Jakov Zebedejev, Andrija, Alfejevi blizanci, Filip, Natanije, Tomo i Šimun Petar.

Svi su se okupili kako bi slavili, barem u duhu, instituciju koja datira čak i prije Mojsija, a koja se odnosi na vrijeme kada su njihovi očevi bili roboviu Egiptu. Ova večera je bila njihov zadnji sastanak s Isusom, a čak su i pri takvoj ozbiljnoj okolnosti pod Judinim vodstvom, apostoli još jednom popustili svojoj staroj sklonosti ka časti, prvenstvu i osobnom uzvišenju.

Još uvijek su izgovarali ljutite protuoptužbe kad se Učitelj pojavio na pragu, oklijevajući na trenutak, dok se razočaranje pojavilo na njegovom licu. bez primjedbe je polako prišao svojem mjestu neporemetivši njihov raspored sjedenja.

Sada su bili spremni započeti večeru, osim što su im noge još uvijek bile neoprane i što nisu bili u veselom raspoloženju. Kada je učitelj došao, još uvijek su dobacivali neučtive primjedbe jedan drugome, a da ne govorimo o mislima onih koji su posjedovali dovoljno emocionalne kontrole da bi se upustili u javno izražavanje svojih osjećaja.

2. POČETAK VEČERE

Nekoliko trenutaka nakon što je Učitelj zauzeo svoje mjesto nisu progovorili ni riječi. Isus ih je pogledao redom i olakšavajući napetost osmijehom, rekao: “Jako sam želio ovu Pashu blagovati s vama. Želio sam jesti s vama još jednput prije svoje muke, i shvativši da je moj čas došao, uređio sam ovu večeru s vama večeras, jer sutra smo svi u rukama Oca, čiju sam volju došao izvršiti. Neću više jesti s vama dok ne sjednete sa mnom u kraljevstvu koje će mi moj Otac dati kada završim ono za što me je poslao na ovaj svijet.”

Nakon što su pomiješali vodi i vino, donijeli su čašu Isusu koji ju je, kad ju je primio iz Tadejeve ruke, držao dok je zahvaljivao. I kad je završio zahvaljivanje, rekao je: “Uzmite ovu čašu i podijelite je među sobom; kada budete pili iz ove čaše budite svjesni da ja više neću piti od ovog roda trsova s vama. Kada ponovo budemo sjedili na ovaj način, bit će to u kraljevstvu koje će doći.”

Isus je počeo tako pričati svojim apostolima jer je znao da je došao njegov čas. Shvatio je da je došlo vrijeme kada se on mora vratiti Ocu i da je njegov posao na zemlji skoro završen. Učitelj je znao da je obznanio Očevu volju na zemlji i daje pokazao njegovu milost čovječanstvu, te da je dovršio ono zbog čega je došao na svijet, čak i samo primanje potpune moći i autoriteta na nebu i na zemlji. Isto tako, znao je kako je Juda Iskariotski potpuno odlučio predati ga te noći u ruke njegovim neprijateljima. Potpuno je shvaćao da je ova izdaja bila Judin posao ali i da je zadovoljavala Lucifera, Satana i Kaligastiju, kneza tame. No nije se bojao onih koji su tražili njegovu duhovnu propast upravo kao što se nije bojao ni onih koji su tražili njegovu fizičku smrt. Učitelj je bio tjeskoban samo oko jednoga – sigurnosti i spasenja svojih izabranih sljedbenika. I tako, s potpunom spoznajom da mu je Otac predao vlast nad svime, Učitelj se pripremao prirediti parabolu o bratskoj ljubavi.

3. PRANJE NOGU APOSTOLIMA

Nakon što bi popili prvu čašu za vrijeme slavljenja Pashe, bio je među Židovima običaj da domaćin ustane od stola i opere svoje ruke. Kasnije, za vrijeme jela i poslije druge čaše, svi bi gosti isto tako ustali i oprali svoje ruke. Kako su apostoli znali da se njihov Učitelj nije nikad držao ovih ceremonijalnih obreda pranja ruku, bili su vrlo znatiželjni oko toga što je on namjeravao učiniti kada je, nakon što su ispili ovu prvu čašu, ustao od stola i tiho prišao vratima, gdje su stajali vrčevi s vodom, zdjele i ručnici. Njihovo čuđenje je preraslo u zaprepaštenje kad su vidjeli kako Učitelj skida svoju gornju halju, opasuje se ručnikom i počinje sipati vodu u jednu od zdjelica. Zamislite zapanjenost te dvanaestorice koji su tek nedavno odbili oprati noge jedni drugima upuštajući se u nedoličnu raspravu oko počasnih mjesta za stolom, kad su vidjeli kako Isus prilazi oko slobodnog kraja stola do najnižeg mjesta gdje je sjedio Šimun Petar i kako se, kleknuvši poput slugu, sprema da opere Šimunove noge. Kako je Učitelj kleknuo, sva dvanaestorica su ustala kao jedan. Čak je i izdajica Juda na trenutak toliko zaboravio svoje nepoštenje da je ustao s ostalim apostolima, izražavajući na taj način iznenađenje, poštivanje i potpunu zapanjenost.

Tako je Šimun Petar stajao gledajući Učiteljevo lice okrenuto naviše. Isus nije ništa rekao; nije bilo potrebno išta reći. Njegov je stav jasno pokazivao da namjerava oprati noge Šimuna

Petra. Usprkos svojim ljudskim slabostima, Petar je volio Učitelja. Ovaj je galilejski ribar bio prvi čovjek koji je svim srcem povjerovao u Isusovu božanstvenost i koji je javno i u potpunosti priznao tu vjeru. I nakon toga Petar nikad nije istinski posumnjao u Učiteljevu božansku prirodu. S obzirom da je tako poštivao Isusa u svojem srcu, nije bila čudna odbojnost njegove duše prema misli da Isus kleči ispred njega poput sluge predlažući da mu opere noge kao nekakav rob. Kada se Petar dovoljno pribrao da oslovi Učitelja, rekao mu je ono što su svi apostoli osjećali su svom srcu.

Nakon nekoliko časova ove neugodnosti, Petar je rekao, “Učitelju, zar ćeš mi zaista prati noge?” I onda, pogledavši Petrovo lice, Isus je rekao: “Možda ne razumiješ u potpunosti ono što kanim učiniti, ali kasnije ćeš shvatiti značenje svega ovoga.” Tada je Šimun Petar uzdahnuvši rekao, “Učitelju, nikad mi nećeš oprati noge!” I svi su apostoli klimnuli glavom u znak odobravanja Petrovog čvrstog odbijanja Isusovog poniženja pred njima.

Dramatičnost ove scene je isprva dodirнула čak i srce Jude Iskariotskog; ali, kad je njegov oholi razum izrekao osudu ovom neobičnom prizoru, zaključio je da je ova gesta poniznosti samo još jedna epizoda koja je konačno dokazala da Isus nikada ne bi mogao postati osloboditelj Izraela, i da nije pogriješio kad je odlučio napustiti Učiteljev cilj.

Dok su tako svi bili zapanjeni i bez daha, Isus je rekao: “Petre, kažem ti da, ako ne operem tvoje noge, nećeš imati udjela u onom što ću izvesti.” Kada je Petar čuo ovu izjavu, pojačanu činjenicom da je Isus klečao pored njegovih nogu, odlučio je slijepo udovoljiti želji osobe koju je toliko poštivao i volio. Dok je polako shvaćao da je ovo služenje značajno određivalo buduću povezanost s Učiteljevim radom, Šimun Petar se ne samo pomirio s mišlju da dopusti Isusu da mu opere noge, već je na sebi karakterističan i nagao način rekao: “Onda, Učitelju, ne operi mi samo noge, već i ruke i glavu.”

Dok se pripremao započeti pranje Petrovih nogu, Učitelj je rekao: “Onaj koji je već čist treba oprati samo svoje noge. Vi koji sjedite sa mnom večeras, čisti ste—ali ne svi. No prašina s vaših nogu bit će oprana prije nego što sjednete blagovati sa mnom. I pored toga, služiti ću vas onako kako bih vam na primjeru objasnio značenje nove zapovijedi koju ću vam uskoro dati.”

Na sličan način je Učitelj u tišini obišao stol i oprao noge dvanaestorici apostola, ne izostavljajući čak ni Judu. Kad je završio s pranjem nogu, ponovo je obukao svoju halju, vratio se na mjesto domaćina i nakon što je pogledao svoje zbunjene apostole, rekao:

“Razumijete li zaista što sam vam učinio? Zovete me Učiteljem i pravo velite jer to i jesam. Ako vam je, dakle, Učitelj oprao noge, zašto niste htjeli oprati noge jedni drugima? Što bi ste trebali naučiti iz ove parabole u kojoj Učitelj tako rado čini ono što njegova braća nisu htjela učiniti jedan drugome? Zaista, zaista vam kažem: Sluga nije veći od svog gospodara; niti je onaj koji je poslan veći od onoga koji ga šalje. Vidjeli ste način služenja koji sam živio među vama i blagoslovljeni su oni koji imaju dovoljno dobrostive hrabrosti tako služiti. Ali, zašto ste tako spori naučiti da tajna veličine u duhovnom kraljevstvu nije jednaka načinima i moćima u materijalnom svijetu?

“Kada sam večeras ušao u ovu sobu, niste bili zadovoljni time da oholo odbijete oprati noge jedni drugima, već ste isto tako raspravljali među sobom tko će sjesti na počasna mjesta za stolom. Takve časti traže farizeji i djeca ovog svijeta, ali tako ne bi trebalo biti među poslanicima nebeskog kraljevstva. Zar ne znate da ne postoji davanje hrabrosti za mojim stolom? Zar ne razumijete da svakog od vas volim jednako kao i druge? Zar ne znate da mjesto koje je meni najbliže, kako već ljudi gledaju na takve časti, ne može značiti ništa u pogledu vašeg položaja u nebeskom kraljevstvu? Zna da kraljevi pogana gospoduju svojim podanicima, dok one koji primjenjuju takvu vlast ponekad nazivaju dobročiniteljima. Ali nije tako u kraljevstvu nebeskom. Onaj među vama koji želi biti velik, neka postane kao najmlađi; onaj koji želi biti glavni, neka postane poput sluge. Tko je veći, onaj koji sjedi za stolom ili onaj koji posluhuje? Zar se obično ne smatra da je veći onaj koji sjedi za stolom? Ali, primjećujete da sam ja među vama poput onoga koji posluhuje. Ako želite zajedno sa mnom postati sluga u vršenju Očeve volje, u kraljevstvu koje dolazi sjedit ćete sa mnom u moći nastavljajući vršiti Očevu volju u budućoj slavi.”

Kada je Isus završio svoj govor, Alfejevi blizanci su donijeli kruh i vino, gorko zelje i kolače od osušenog voća za nastavak Posljednje večere.

4. ZADNJE RIJEČI UPUĆENE IZDAJICI

Nekoliko su trenutaka apostoli jeli u tišini, dok su pod utjecajem Učiteljevog veselog držanja uskoro svi počeli razgovarati, te je večera tekla kao da ništa neobično nije dogodilo što bi poremetilo dobro raspoloženje i društveni sklad ovog neobičnog događaja. Nakon nekog vremena, otprilike na sredini ovog drugog dijela večere, gledajući ih, Isus je rekao: “Rekao sam vam koliko sam želio blagovati ovu večeru s vama i znajućikako su se zle sile mraka urotile da dovedu do smrti Sina Čovječjeg, odlučio sam blagovati ovu večeru s vama u tajnoj sobi i to dan prije Pashe, jer sutra u ovo vrijeme neću biti s vama. Nekoliko puta sam vam rekao da se moram vratiti Ocu. Sada je došao moj čas, ali nije bilo potrebno da me jedan od vas preda u ruke mojim neprijateljima.”

Kada su dvanaestorica ovo čula, nakon što su već izgubili veći dio svoje nametljivosti i samopouzdanja zbog parabole oko pranja nogu i Učiteljevog kasnijeg govora, počeli su se pogledavati dok su uzrujano i oklijevajući pitali: “Da nisam to ja?” I kad su svi upitali, Isus je rekao: “Dok je bilo nužno da ja odem Ocu, nije bilo potrebno da jedan od vas postane izdajica kako bi ispunio Očevu volju. Ovo su plodovi zla skrivenog u srcu onoga koji nije uspio voljeti istinu cijelom svojom dušom. Kako je lažan intelektualni ponos koji prethodi duhovnom padu! Rado će me izdati moj dugogodišnji prijatelj koji čak i sada jede moj kruh, kao što i sada rado umaće svoj kruh sa mnom u zdjelu.”

I kad je tako rekao, svi su počeli zapitkivati, “Da nisam to ja?” I kad je Juda, koji je sjedio na lijevoj strani Učitelja, ponovo upitao, “Da nisam to ja?”, Isus je umočio kruh u posudu sa zeljem i dao ga Judi govoreći, “Sam si rekao.” Ali ostali nisu čuli da je Isus govorio Judi. Ivan, koji je sjedio na Isusovoj desnoj strani, nagnuo se k Isusu i upitao ga: “Tko je taj? Željeli bi smo znati tko se dokazao nedostojnim povjerenja.” Isus je odgovorio: “Već sam vam rekao, onaj kojem sam dao namočen zalogaj.” Ali bilo je tako prirodno da domaćin da namočen kruh onome koji mu sjedi na lijevoj strani da nitko od njih ovo nije primijetio, čak ni kad je Učitelj tako otvoreno govorio. No, Juda je bio bolno svjestan značenja Učiteljevih riječi povezanih s njegovim činom da se plašio nisu li njegova braća isto tako svjesna da je on izdajica.

Petar je bio jako uzbuđen onim što je bilo rečeno da je, nagnuvši se naprijed, rekao Ivanu: “Pitaj ga tko je taj ili, ako ti je već rekao, reci mi tko je izdajica.”

Isus je okončao njihova šaputanja tako što je rekao slijedeće: “Žao mi je što je ovo zlo došlo i nadao sam se čak i do ovog trenutka da će moć istine pobijediti varke zla, no takve pobjede se ne mogu postići bez vjere koju ima iskrena ljubav prema istini. Ne bih vam sve ovo rekao za vrijeme naše posljednje večere, ali želim vas upozoriti na ove patnje i tako vaspripremiti na ono što nas sada čeka. rekao sam vam ovo jer želim da se sjetite, kad više neću biti s vama, da sam znao za ove zle zavjere, i da sam vas unaprijed upozorio na izdaju. I sve ovo činim samo zato da bih vas ojačao za kušnje i iskušenja koja nadolaze.”

Kad je Isus rekao, nagnuo se prema Judi govoreći: “Što si nakanio učiniti, učini brzo.” I kad je Juda čuo ove riječi, ustao je od stola i užurbano napustio sobu, izašavši u noć kako bi učinio ono što je odlučio učiniti. Kad su drugi apostoli vidjeli kako Juda užurbano odlazi nakon što mu je Isus nešto rekao, mislili su da ide obaviti neki posao za Učitelja, jer su mislili da on još uvijek nosi vreću s novcem.

Isus je sada znao da se ne može učiniti ništa što bi spriječilo Judu da postane izdajica. Započeo je s dvanaesticom—sada ih ima jedanaest. Izabrao je šestoricu ovih apostola i iako je Juda bio među onima koje su predložili prvoizabrani apostoli, Učitelj ga je prihvatio i čak je i do sadašnjeg trenutka učinio sve što je bilo u njegovoj moći da ga posveti i spasi, jednako kao što je radio za mir i spas ostalih.

Ova je večera, sa svim svojim nježnim trenucima, bila Isusovo posljednje obraćenje Judi koji ga je upravo išao iznevjeriti; ali sve je to bilo uzaludno. Upozorenje, čak i kad se daje na

najtaktičniji način i kad se kaže s najdobrostitivijim duhom, uvijek jedino pojačava mržnju i učvršćuje zlu odluku o sprovedbi sebičnih planova po konačnom umiranju ljubavi.

5. USTANOVLJENJE VEČERE SJEĆANJA

Kad su donijeli Isusu treću čašu vina, “čašu blagoslova,” ustao je i blagoslovio čašu koju je upravo uzeo u ruke, govoreći: “Uzmite ovu čašu svi i pijte iz nje. Ovo će biti čaša sjećanja na mene. To je čaša blagoslova novog davanja milosti i istine. Ona će vam biti znak darivanja i službe božanskog Duha Istine. I ja neću piti iz ove čaše s vama dok je ne budem pio u novom obliku s vama u Očevom vječnom kraljevstvu.”

Svi su apostoli osjetili da se događa nešto neobično dok su pili iz ove čaše blagoslova u dubokom poštivanju i savršenoj tišini. Stara Pasha je slavila uspomenu na izlazak njihovih očeva iz zemlje rasnog robovlasništva u status individualne slobode; Učitelj je sada ustanovljavao novu večeru sjećanja kao simbol na novo darivanje u kojem porobljena individua izlazi iz okova ceremonijalizma i sebičnosti u duhovnu radost bratstva i zajedništva oslobođenih sinova vjere živućeg Boga.

Kada su završili s ipijanjem ove nove čaše sjećanja, Učitelj je uzeo kruh i nakon zahvaljivanja, razlomio ga i dao apostolima govoreći: “Uzmite ovaj kruh sjećanja i pojedite ga. Rekao sam vam da sam kruh života. I ovaj kruh života je združeni život Oca i Sina u jednom daru. Očeva riječ, obznanjena u Sinu, je zaista kruh života.” Kada su blagovali kruh sjećanja, simbol živuće riječi istine utjelovljene u obličju smrtnog tijela, svi su sjeli.

Ustanovljujući ovu večeru sjećanja, Učitelj se, kao što je to uvijek običavao činiti, služio parabolama i simbolima. Koristio je simbole jer je htio učiti određene istine istodobno tražeći načina da oteža buduće pridavanje preciznog tumačenja i točno određenog značenja svojim riječima. Na ovaj način Isus je pokušao spriječiti nadolazeće generacije da iskristaliziraju njegova učenja i okuju njegova duhovna značenja mrtvim lancima tradicije i dogme. Utemeljenjem jedine ceremonije ili sakramenta povezanog s njegovom cijelom životnom misijom, Isus je nastojao predložiti značenja umjesto što će dati precizne definicije. Nije želio uništiti individualni koncept božanskog zajedništva utemeljenjem nekog preciznog običaja; nije želio ograničiti i formalno sputati vjernikovu sposobnost duhovne imaginacije. Prije je tražio načina da oslobodi čovjekovu nanovo rođenu dušu i dati joj vesela krila nove i živuće duhovne slobode.

Usprkos Učiteljevom pokušaju da na taj način utemelji ovaj novi sakrament sjećanja, tijekom proteklih stoljeća njegovi sljedbenici su djelotvorno pokvarili Isusovu izričitu želju ograničiti jednostavni duhovni simbolizam kojim se poslužio ove posljednje večeri u tjelesnom obličju na duhovna tumačenja i podvrgnuvši ga skoro matematički preciznim formulama. Od svih Isusovih učenja niti jedno nije postalo više tradicionalizirano i standardizirano.

Simbolizam ove večere sjećanja, kada je blaguju oni koji vjeruju u Sina i koji poznaju Boga, ne mora biti povezan s bilo kojim ljudskim nezrelim i pogrešnim tumačenjima koja se tiču značenja božanske prisutnosti jer je u svim takvim prilikama Učitelj zaista prisutan. Večera sjećanja je vjernikov simboličan sastanak s Mihaelom. Kada postanete tako duhovno svjesni, Sin je stvarno prisutan i njegov se duh pobratimljuje s fragmentom njegovog Oca koji živi u čovjeku.

Nakon što su se nekoliko trenutaka upustili u razmišljanje, Isus je nastavio govoriti: “Kada ovo činite, sjetite se života koji sam živio među vama na Zemlji i radujte se što ću nastaviti živjeti na Zemlji i služiti kroz vas. Kao individue, ne borite se među sobom tako će biti najveći. Budite kao braća. Isto tako, kada kraljevstvo naraste toliko da obuhvati velike grupe vjernika, suzdržavajte se od svađa oko veličine i nemojte davati prednosti ni jednoj grupi.

I ovaj se moćni događaj zbio u gornjoj sobi u prijateljevoj kući. Bilo večera ili kuća u sebi nisu imali ništa što bi nosilo svete forme ili ceremonijalni značaj. Večera sjećanja ne počiva na temeljima crkvenog odobrenja.

Kad je Isus tako utemeljio večeru sjećanja, rekao je apostolima: “I kad god ovo činite, činite meni na spomen. I kada me se sjetite, prvo pogledajte moj život u tjelesnom obličju i sjetite se da

sam bios vama i zatim, kroz vjeru, shvatite da ćete jednom svi doći večerati sa mnom u Očevom vječnom kraljevstvu. Ovo je nova Pasha koju vam ostavljam, sjećanje na moj život darivanja, riječ vječne istine; i sjećanje na moju ljubav prema vama i izlivanje mojeg Duha Istine na svako tijelo.”

I završili su ovu proslavu stare i beskrvne Pashe utemeljenjem nove večere sjećanja, zajednički pjevajući osamnaesti psalm.